2020-07-19 OCP

Jesaja 40: 12-25 en Matteüs 13: 24-30 en 36-43

Kort geleden waren we een weekje in de Eifel en achter ons verblijf was een enorme akker met gerst, tussen het graan groeiden duizenden klaprozen, korenbloemen, goudsbloemen en zelfs zonnebloemen, een prachtig gezicht. Wat is dan onkruid? In de natuur bestaat er geen onkruid. Onkruid is kruid dat op een voor de mens ongewenste plaats groeit. Het is dus niet een natuur- maar een cultuurgebonden woord en dat moet ons voorzichtig maken. Waarom willen we bepaald kruid niet in onze akker, in onze tuin, in Gods akker?

Als er over geloof wordt gesproken, gaat het altijd over geloof dat is verpakt in een bestaande cultuur: Religie is altijd een mengsel van geloof en cultuur. Als er dan ook sprake is van zuiver geloof, dus geloof wat in de ogen van een bepaalde groep mensen puur is, moet je altijd enigszins argwanend zijn en minstens heel alert: wat is kruid en wat is onkruid?
Met die kritische blik moeten we ook kijken naar de gelijkenis die Jezus vertelt over het onkruid tussen het graan.

Matteüs vertelt in dit hoofdstuk dertien zeven gelijkenissen, die allemaal iets over het koningschap van God vertellen. Samen vormen die één geheel vormen, een soort legpuzzel met zeven stukjes: voeg ze samen en je weet veel meer over Gods manier van heerschappij. Deze vorm van vertellen is een oude Joodse traditie (masjal).
De eerste drie gaan over zaad en zaaien - de zaaier, het goede en slechte zaad en het mosterdzaadje - en horen nog meer dan de anderen bij elkaar.
Vorige week: de zaaier. Daar ging het om de bodem en de omstandigheden waarmee het zaad te maken kreeg, bij het mosterdzaadje gaat het over de ongekende kracht van het geloof, maar hier gaat het om de zuiverheid van het zaad. Een heikel onderwerp!
Wat voor definitie moet je aanleggen voor zuiverheid?
In de loop van de geschiedenis tot aan de dag van vandaag zijn er tal van pogingen geweest om te streven naar zuiver geloof.
In de dagen van Jezus zaten in Qumran, in de woestijn van Judea, niet zo ver van Jeruzalem, de plek waar in de vorige eeuw de Dode Zee rollen zijn gevonden, enkele groepen Essenen, die probeerden binnen hun sekte het geloof zo zuiver mogelijk te leven. Johannes de Doper, die 'uit de woestijn' kwam, is waarschijnlijk door hun zuiverheid beïnvloed.
Vanaf midden negentiende eeuw tot nu toe is binnen de gereformeerde vleugel van het protestantisme ook steeds opnieuw gestreefd naar de zuiverheid van het geloof met als gevolg dat de ene scheuring op de andere afsplitsing volgde.
Maar het streven naar zuiverheid in het geloof is niet voorbehouden aan Jodendom en Christendom, in alle religies zien we dit streven naar zuiverheid, vaak aan de randen, opkomen.
En ook in ideologieën heeft het streven naar zuiverheid tot vreselijke uitwassen geleid. Nu vijfenzeventig jaar geleden kwam er een einde aan het Nationaal socialisme dat streefde naar een zuiver ras met alle vreselijke gevolgen van dien.

Gestreefd wordt steeds naar regels waaraan de zuiverheid kan worden gemeten, want een definitie geven is erg lastig.
Juist met het oog op dit menselijk streven vertelt Jezus deze gelijkenis.
Het doel van Jezus is dan ook om Gods orde te leggen op de chaos van het menselijk bestaan, niet door te streven naar zuiverheid en uit te rukken wat onzuiver (onkruid) is, maar door te proberen zoveel mogelijk mensen voor Gods weg te winnen.
In deze gelijkenis maakt Hij één ding glashelder: het is niet de mens die de zuiverheid bepaalt, maar de Zaaier, Jezus, in opdracht van God! Niet de mens, hoe vroom die zichzelf ook mag vinden, bepaalt wat goed zaad is en wat niet, wie bij de groep hoort of niet. Niet de mens bepaalt de definitie van

wat zuiver is, van wat kruid is of onkruid. Daarvoor staat die mens veel te veel midden in zijn of haar eigen cultuur.
God bepaalt. Dat is lastig voor ons als competitieve mens. Wij willen altijd selecteren, beoordelen in goed en fout, maar onze maatstaven zijn te menselijk, te cultuurgebonden, te subjectief ook. Wat vandaag goed is kan morgen fout zijn.
Dat maakt Jesaja duidelijk. Bij God is de hele schepping in evenwicht, de mens kan dat niet beoordelen en kan het goddelijke slechts benaderen met menselijke beelden.
Ons denken over God verandert steeds. Wat vandaag niet mag van God is morgen toegestaan. (Buurman).
Bij God is die selectie in goede handen. Wij moeten leren tolerant te zijn naar de ander en naar onszelf kritisch te zijn.
Wat houdt ons persoonlijke geloof in? Alleen van ons persoonlijke geloof kunnen we de motieven en de diepste drijfveren toetsen als we eerlijk zijn
Voldoet het aan de maatstaven die Jezus heeft aangegeven?
“God liefhebben boven alles en de naaste als jezelf?” en
“En gelijk gij wilt, dat u de mensen doen, doet **gij** hun evenzo”(Luc. 6).
Dan namelijk draagt dat geloof vrucht en juist aan de vrucht wordt de zuiverheid door God gemeten. Voor de ander kunnen we dat nooit bepalen, omdat we lang niet alles van die ander zien en weten, maar van onszelf kunnen we het nagaan.
Gods heerschappij is op deze principes gegrondvest zo leert Jezus ons.
Amen